

Ed.

667. Frumvarp til laga

[298. mál]

um Þjóðleikhús.

(Lagt fyrir Alþingi á 91. löggjafarþingi, 1970—71.)

1. gr.

Þjóðleikhúsið er eign íslenzku þjóðarinnar.

2. gr.

Í Þjóðleikhúsinu skal iðka leiklist og þær listgreinar aðrar, sem leiksviði eru tengdar.

Þjóðleikhúsið skal í starfsemi sinni leitast við að vekja og auka áhuga landsmanna á þessum listgreinum, vinna að síbatnandi skilyrðum fyrir þær og stuðla að þróun þeirra. Það skal kosta kapps um að efla íslenska leikritun og vera til fyrirmyndar um listrænan flutning viðfangsefna og meðferð íslenzkrar tungu.

3. gr.

Aðalhlutverk Þjóðleikhússins skal vera flutningur íslenzkra og erlendra sjónleika. Auk þess skal það árlega flytja óperu og sýna listdans.

Á hverju leikári skulu eitt eða fleiri viðfangsefni sérstaklega ætluð börnum.

4. gr.

Þjóðleikhúsið heyrir undir menntamálaráðuneytið.

5. gr.

Þjóðleikhúsráð skal þannig skipað:

Í upphafi fyrsta þings eftir hverjar reglulegar alþingiskosningar nefnir hver þingflokkur einn fulltrúa fyrir hverja tíu þingmenn í floknum eða brot úr þeirri tölu.

Bandalag íslenzkra listamanna kýs þrjá fulltrúa (einn tónlistarmann, einn listdansara, einn rithöfund).

Félag íslenzkra leikara kýs þrjá fulltrúa.

Leikarafélag Þjóðleikhússins kýs einn fulltrúa.

Menntamálaráðherra skipar einn fulltrúa.

Þjóðleikhúsráð kýs sér sjálft formann.

6. gr.

Starfstímabil þjóðleikhúsráðs er allt að fjögur ár og miðast við kosningu Alþingis í ráðið. Þjóðleikhúsráð heldur þó jafnan umboði sínu, unz nýtt þjóðleikhúsráð er fullskipað. Ef eitthvert félag eða bandalag, sem aðild á að ráðinu, kýs eigi fulltrúa í það innan tveggja mánaða frá því, að menntamálaráðuneytið æskir þess, skipar ráðuneytið fulltrúa, á meðan svo stendur.

Þjóðleikhúsráð kemur saman til reglulegs fundar tvisvar sinnum á ári.
Þjóðleikhússtjóri og fjármálafulltrúi leikhússins eiga sæti á fundum þjóðleikhúsráðs með málfrelsi og tillögurétti, en eigi atkvæðisrétti.
Formaður þjóðleikhúsráðs kveður ráðið til fundar. Skytt er að boða til fundar, ef fimm ráðsmenn hið fæsta æskja þess.

7. gr.

Þjóðleikhúsráð hefur eftirlit með starfsemi Þjóðleikhússins. Starfs- og fjárhagsáætlun leikhússins fyrir komandi leikár skal lögð fyrir ráðið eigi síðar en í marzmánuði ár hvert. Staðfestir ráðið áætlunina með þeim breytingum, sem það telur rétt að gera. Ef sýnt þykir, að samþykkt áætlun fái ekki staðizt, skal þegar í stað gera þjóðleikhúsráði aðvart og leggja fyrir það tillögur um nauðsynlegar breytingar. Er ráðinu skytt að fjalla um tillögurnar, svo fljótt sem við verður komið.

8. gr.

Við Þjóðleikhúsið skal starfa fimm manna framkvæmdaráð. Í því eiga sæti: Formaður þjóðleikhúsráðs, sem er jafnframt formaður framkvæmdaráðs. Þjóðleikhússtjóri. Fjármálafulltrúi Þjóðleikhússins. Sá af fulltrúum Félags íslenzkra leikara í þjóðleikhúsráði, sem félagið ákveður. Fulltrúi Leikarafélags Þjóðleikhússins í þjóðleikhúsráði.

9. gr.

Framkvæmdaráð fjallar um starfs- og fjárhagsáætlun leikhússins og samþykkir hana með þeim breytingum, er það kann að gera, áður en hún er lögð fyrir þjóðleikhúsráð. Starfs- og fjárhagsáætlun samkvæmt 7. gr. skal lögð til grundvallar við fjárveitingar til leikhússins. Framkvæmdaráðið sér um, að staðfestri áætlun sé framfylgt, og fjallar auk þess um þau mál, er leikhúsið varða og upp eru borin á fundum þess.

Ef þjóðleikhússtjóri vill ekki setta sig við ákvörðun meiri hluta framkvæmdaráðs, getur hann borið málið undir úrlausn þjóðleikhúsráðs.

Framkvæmdaráð er ábyrgt gagnvart þjóðleikhúsráði.

Framkvæmdaráð kemur að jafnaði saman til fundar tvisvar í mánuði, að undanteknum júlí- og ágústmánuðum.

Þjóðleikhúsráð og framkvæmdaráð skulu halda gjörðabækur um störf sín.

Menntamálaráðherra ákveður þóknun fyrir störf í þjóðleikhúsráði og framkvæmdaráði.

10. gr.

Menntamálaráðherra ræður þjóðleikhússtjóra til fjögurra ára í senn, sbr. þó 16. gr. Ráðinn skal maður með staðgöða þekkingu á starfi leikhúsa. Starfið skal auglýsa samkvæmt lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins og leita síðan umsagnar þjóðleikhúsráðs. Endurnýja má ráðningu þjóðleikhússtjóra einu sinni til næstu fjögurra ára, ef meiri hluti þjóðleikhúsráðs mælir með því. Ella skal ráða annan þjóðleikhússtjóra, eftir að starfið hefur verið auglýst að nýju og að fenginni umsögn þjóðleikhúsráðs.

Laun þjóðleikhússtjóra og annarra starfsmanna Þjóðleikhússins skulu ákveðin samkvæmt lögum um kjarasamninga opinberra starfsmanna.

11. gr.

Við Þjóðleikhúsið skal starfa fjármálafulltrúi, er menntamálaráðuneytið skipar, eftir að starfið hefur verið auglýst og að fenginni umsögn þjóðleikhúsráðs og þjóðleikhússtjóra.

Fjármálafulltrúi annast fjárreiður Þjóðleikhússins, reikningsskil og skrifstofustjórn. Hann er ráðunautur þjóðleikhússtjóra um fjármál og rekstur leikhússins.

12. gr.

Þjóðleikhússtjóri ræður leikara, söngvara, listdansara og aðra listamenn leikhússins svo og aðra starfsmenn þess. Hann gerir við þá starfssamninga í samráði við fjármálafulltrúa leikhússins.

13. gr.

Við Þjóðleikhúsið skulu starfa bókmennta- og leiklistarráðunautur (dramaturg), tónlistarráðunautur og listdansstjóri (balletmeistari). Ræður þjóðleikhússtjóri þá til jafnlangs tíma og hann er sjálfur ráðinn.

14. gr.

Þjóðleikhússtjóri er stjórnandi leikhússins og hefur forystu um að móta listræna stefnu þess. Þjóðleikhússtjóri semur starfs- og fjárhagsáætlun leikhússins með aðstoð fjármálafulltrúa og bókmennta- og leiklistarráðunautar og leggur hana fyrir framkvæmdaráð.

Þjóðleikhússtjóri stjórnar leikhúsinu samkvæmt samþykktri starfs- og fjárhagsáætlun og ber ábyrgð á rekstri þess, bæði listrænum og fjárhagslegum. Um fjárhagslega framkvæmd er fjármálafulltrúi til aðstoðar honum, en bókmennta- og leiklistarráðunautur, að því er tekur til listrænnar starfsemi. Einnig skal hafa samráð við tónlistarráðunaut um val og flutning á óperum og söngleikjum, svo og við listdansstjóra, að því er listdans varðar.

Við samningu verkefnaskrár skal þess vandlega gætt, að nýting starfskrafta sé hagkvæm og að fullt tillit sé tekið til listrænnar velferðar og þroska listamannanna.

15. gr.

Miða skal við, að svo margir leikarar, söngvarar og listdansarar starfi við Þjóðleikhúsið, að það geti að staðaldri leyst af hendi þau verkefni, sem því ber að rækja samkvæmt lögum þessum. Við Þjóðleikhúsið skal starfa blandaður kór.

16. gr.

Leikar Þjóðleikhússins telst frá 1. september til 31. ágúst. Ráðningartími leikara, söngvara, listdansara og annarra listamanna leikhússins skal fara eftir gildandi samningum við stéttarfélag hlutaðeigandi listamanna.

Þjóðleikhússtjóri skal ráðinn og launaður frá 1. janúar og eiga þess kost að fylgjast með starfsemi leikhússins til loka þess leikárs. Hann undirbýr starfs- og fjárhagsáætlun fyrir næsta leikár og fer með atkvæði þjóðleikhússtjóra í framkvæmdaráði, þegar þar er um hana fjallað, en tekur að fullu við störfum í upphafi nýs leikárs.

17. gr.

Þeir starfsmenn Þjóðleikhússins, sem ráðnir eru til eins árs hið skemmsta eða með þriggja mánaða uppsagnarfresti, greiða iðgjöld til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og njóta þar sömu réttinda sem aðrir sjóðfélagar. Fastráðnir starfsmenn Þjóðleikhússins, sem hafa áður unnið hliðstæð störf í þágu íslenzkrar leiklistar, skulu einnig eiga kost á að njóta eftirlaunaréttar fyrir þann starfstíma. Ráðherra ákveður réttindatíma hvers og eins, eftir að leitað hefur verið upplýsinga og tilagna Félags íslenzkra leikara og umsagnar stjórnar Lífeyrissjóðsins.

18. gr.

Þjóðleikhúsið tekur þátt í stofnun og rekstri leikmunasafns ásamt sjónvarpsdeild Ríkisútvarpsins. Veita skal Leikfélagi Reykjavíkur og öðrum leikfélögum kost

á aðild að safninu, ef um það næst samkomulag við menntamálaráðuneytið. Við gerð starfs- og fjárhagsáætlunar Þjóðleikhússins skal miðað við, að nægileg fjárhæð gangi til að greiða kostnað þess af leikmunasafninu.

Í leikmunasafni skal safnað saman, eftir því sem ástæða þykir til, búningum og sviðsbúnaði, sem notaður hefur verið við sýningar Þjóðleikhússins og sjónvarpsdeildar Ríkisútvarpsins svo og annarra leikfélaga, sem aðild eiga að safninu. Skulu safnmunir þessir leigðir leikfélögum landsins til notkunar við sýningar, og ákveður stjórn safnsins leigu og önnur viðskiptakjör. Safnið skal hafa í þjónustu sinni leiktjaldamálara og búningateiknara. Starfsemi safnsins skal miðuð við, að hún verði leiklist í landinu að sem mestu liði og að það fjármagn, sem til þessara hluta er varið, nýtist sem best.

Menntamálaráðuneytið setur safninu reglugerð, þar sem m. a. skal ákveðið, hvernig stjórn þess og forstöðu skuli háttað.

Þangað til leikmunasafni hefur verið komið á fót, skal Þjóðleikhúsið leigja leikfélögum leiktjöld, búninga o. fl., eftir því sem stjórn Þjóðleikhússins telur við verða komið.

19. gr.

Þjóðleikhúsið skal kappkosta að hafa samstarf við leikfélög áhugamanna, láta þeim í té gistileikara og leikstjóra til leiðbeininga, eftir því sem unnt er. Gera skal leikfélögum áhugamanna kleift að fylgjast með starfi Þjóðleikhússins. Á vegum Þjóðleikhússins skulu árlega farnar á starfstíma þess leikferðir sem víðast um landið. Einnig skulu farnar leikferðir til annarra landa og fengnir hingað erlendir listamenn, hvort tveggja eftir því sem aðstæður leyfa.

20. gr.

Komið skal á fót sérstökum leiklistar-, sönglistar- og listdansskóla ríkisins, og setur menntamálaráðuneytið nánari ákvæði um hann í reglugerð.

21. gr.

Kostnaður af rekstri Þjóðleikhússins skal greiddur úr ríkissjóði, eftir því sem ákveðið er í fjárlögum og aflafé leikhússins hrekkur ekki til.

22. gr.

Þegar þjóðleikhússbyggingin er ekki notuð til þeirrar starfsemi, sem lög þessi fjalla um, má nota hana til annarrar menningarstarfsemi.

23. gr.

Þjóðleikhúsið skal koma sér upp öðru leiksviði til eflingar starfsemi sinni.

24. gr.

Þjóðleikhússbyggingin stendur ekki til tryggingar skuldbindingum Þjóðleikhússins.

25. gr.

Menntamálaráðuneytið getur sett í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara.

26. gr.

Ákvæði til bráðabirgða.

Fyrirmæli laga þessara um ráðningu þjóðleikhússtjóra koma eigi til framkvæmda, fyrr en núverandi þjóðleikhússtjóri lætur af embætti.

Núverandi skrifstofustjóri Þjóðleikhússins tekur við starfi fjármálafulltrúa, ef hann æskir þess.

27. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Jafnframt falla úr gildi lög nr. 86 5. júní 1947, um Þjóðleikhús, og 6. gr. laga nr. 15 15. marz 1965, um fjárhagslegan stuðning við leiklistarstarfsemi áhugamanna, svo og önnur ákvæði, sem kunna að brjóta í bága við lög þessi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Hinn 6. febrúar 1970 skipaði menntamálaráðherra nefnd til þess að endurskoða löggjöf og reglugerð um Þjóðleikhús. Í nefndina voru skipaðir Birgir Thorlacius, ráðuneytissjóri, formaður, Baldvin Tryggvason, framkvæmdastjóri, og dr. Þórður Eyjólfsson, fyrrv. hæstaréttardómari.

Nefndin hefur samið frumvarp það um Þjóðleikhús, sem hér er lagt fram, og fylgdi því svofelld greinargerð:

„Um leið og nefnd sú, sem menntamálaráðherra, dr. Gylfi Þ. Gíslason, skipaði hinn 6. febrúar 1970 til þess að endurskoða lög og reglugerð um Þjóðleikhús, skilar meðfylgjandi frumvarpi, vill hún taka fram eftirfarandi um frumvarpið og störf sín:

Nefndin hefur leitast við að kynna sér viðhorf sem flestra þeirra, sem gerst eiga að þekkja til leikhúsmála hér á landi. Í því skyni átti nefndin m. a. viðræðufundi, áður en hún samdi frumvarpið, með þjóðleikhúsráði, þjóðleikhússtjóra, stjórn Félags ísl. leikara og sérstakri nefnd á vegum þess, stjórn Bandalags ísl. listamanna, stjórn Félags íslenzkra listdansara, framkvæmdastjóra Bandalags íslenzkra leikfélaga (stjórnin gat eigi komið til viðræðna), stjórn Þjóðleikhúskórsins og stjórn Leikfélags Reykjavíkur. Eftir að hugmyndir nefndarinnar höfðu verið felldar í frumvarpsform, ræddi hún á ný við þá aðila, sem að framan eru nefndir, og leitaðist við að sameina í frumvarpinu þær hugmyndir, sem hún og aðrir töldu vænlegastar til þess að verða grundvöllur fyrir starfsemi Þjóðleikhússins með það fyrir augum, að stofnunin mætti sjálf vaxa og eflast og verða um leið öðrum aðilum, sem við sömu listgreinar fást í landinu, til stuðnings. Þess ber að geta, að samstarf við þá aðila, sem við höfum leitað til, hefur verið mjög ánægjulegt og hvergi gætt annarra sjónarmiða en þeirra, sem verða mættu til eflingar þeirri menningarstarfsemi, sem Þjóðleikhúsið sinnir og er ætlað að sinna. Nefndin væntir, að framangreindir aðilar og aðrir telji frumvarpið til bóta í höfuðatriðum, en hún ein ber ábyrgð á efni þess að öllu leyti. Nefndin tekur fram, að reglugerð Þjóðleikhúss hefur hún ekki endursamið eða samið nýja, meðan ekki er vitað, hvaða ákvæði Alþingi kann að lögfesta um Þjóðleikhús.

Löggjöfin um Þjóðleikhús er frá 5. júní 1947 (nr. 86) og reglugerðir samkvæmt henni frá 23. september 1949 (nr. 162), sbr. reglugerð frá 12. janúar 1951 (nr. 6), reglugerð frá 8. september 1953 (nr. 163) og reglugerð frá 17. nóvember 1958 (nr. 167).

Þjóðleikhúsið hóf leiksýningar 20. apríl 1950 og hefur því starfað 21 ár. Á þessu tímabili hefur fengið mikilsverð reynsla um rekstur þess. Leikhúsið hefur oft átt í fjárhagserfiðleikum, þrátt fyrir mikla aðsókn og vaxandi leiklistaráhuga landsmanna, enda munu fáir ætlast til þess, að Þjóðleikhús verði rekið fyrir eigin tekjur einungis. Um verkefni leikhússins frá upphafi, aðsókn að því, fjárhagsafkomu hvers árs, sætanýtingu og aðgöngumiðaverð visast til fylgiskjala I—V.

Frá öndverðu til ársins 1970 starfaði Þjóðleikhúsið fyrir eigið aflafé og hlutdeild í skemmtanaskatti, en síðan er því, auk eigin tekna, ætlað framlag í fjárlögum, en skemmtanaskatturinn rennur nú að mestu leyti í félagsheimilásjóð, en lítill hluti til Sinfóníuhljómsveitar Íslands, sbr. lög nr. 58/1970.

Í frumvarpi þessu felast margháttaðar breytingar frá gildandi löggjöf um Þjóðleikhús og eru þessar helztar:

- 1) Kveðið er skýrar á um það en áður, að þótt flutningur leikrita sé aðalhlutverk Þjóðleikhússins, beri því einnig að flytja óperur og sýna listdans að staðaldri og að á hverju leikári skuli eitt eða fleiri viðfangsefni sérstaklega ætlað börnum.

- 2) Skipan Þjóðleikhúsráðs er gjörbreytt. Starfstímabil þess er tímabundið og fulltrúum í því fjölgað til þess að það geti orðið vettvangur sem flestra þeirra, er leikhúsreksturinn varðar.
- 3) Myndað er fimm manna framkvæmdaráð, þ. e. 4 auk Þjóðleikhússtjóra.
- 4) Þjóðleikhússtjóra skal ráða til fjögurra ára í senn og má endurráða sama mann einu sinni, þannig að enginn getur gegnt þessum starfa samfelld lengur en átta ár.
- 5) Ráða skal leikhúsinu bókmennta- og leiklistarráðunaut (dramaturg), listdansstjóra (balletmeistara) og tónlistarráðunaut.
- 6) Miða skal við, að svo margir leikarar, söngvarar og listdansarar starfi við Þjóðleikhúsið, að það geti jafnan leyst af hendi þau verkefni, sem því ber að sinna.
- 7) Lögfest sé, að blandaður kór starfi við leikhúsið.
- 8) Leikárið verði framvegis frá 1. september til 31. ágúst, en eigi frá júlíbyrjun til júniloka eins og nú.
- 9) Þjóðleikhúsi og sjónvarpi er ætlað að koma á fót leikmunasafni, er Leikfélag Reykjavíkur og önnur leikfélög geta gerzt aðilar að, en safnið leigi búninga, leiktjöld og annan sviðsbúnað til leikfélaga.
- 10) Lögð er áherzla á aukið samstarf Þjóðleikhússins við leikfélög áhugamanna, t. d. með því að láta þeim í té leikstjóra og gistileikara.
- 11) Árlega skulu farnar leikferðir um landið á starfstíma Þjóðleikhússins.
- 12) Komið skal á fót sérstökum leiklistar-, sönglistar- og listdanskóla ríkisins.
- 13) Komið skal upp öðru leiksviði til eflingar starfsemi leikhússins.

Nefndin hefur ekki gert áætlun um kostnaðarauka þann, er af frumvarpinu myndi leiða. Fer mjög um það eftir því, hve ört breytingarnar koma til framkvæmda og hvernig starfsemi leikhússins er hagað. Öllum er væntanlega ljóst, að Þjóðleikhús verður aldrei rekið nema með allmiklum kostnaði, þótt gætt sé hinnar mestu hagsýni. Hitt verður fjárveitingavaldið að veða og meta hverju sinni, hve miklum fjármunum það vill verja til leikhússins. En nefndin hefur leitast við að marka með frumvarpinu þá stefnu, sem hún telur að myndi verða Þjóðleikhúsinu og þeim listgreinum, sem því eru tengdar, til eflingar og þroska.

Að því er varðar einstakar greinar frumvarpsins tekur nefndin fram:

Um 1. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 2. gr.

Ætlazt er til, að í Þjóðleikhúsinu verði, auk leikrita, fluttar óperur og sýndir listdansar að staðaldri, þannig að betri grundvöllur skapist til þróunar þessara listgreina hér á landi en verið hefur. Báðum þessum listgreinum hefur Þjóðleikhúsið að visu sinnt, en öruggan grundvöll hefur skort til þess að iðkun þeirra yrði fastur og veigamikill liður í starfsemi leikhússins. Með reglubundnum óperuflutningi og listdanssýningum verður starf leikhússins fjölbreyttara, nær til fleiri áhorfenda og verður starfsvettvangur fleiri íslenzkra listamanna. Góða söngvara hefur þjóðin lengi átt og á seinni tímum einnig ágæta listdansara. Á sama hátt og Sinfóníuhljómsveit Íslands er miðstöð og kjarni íslenzks tónlistarlífs, þurfa við Þjóðleikhúsið að myndast vel þjálfaðir hópar söngvara og listdansara, sem geta ýmist einir eða ásamt erlendum gistilistamönnum veitt leikhúsgestum færi á að kynna óperum og danslist í ríkara mæli en nú er. Gert er ráð fyrir, að óperettur og aðrir söngleikir verði meðal verkefna Þjóðleikhússins.

Um 3. gr.

Aðalhlutverk Þjóðleikhússins er flutningur íslenzkra og erlendra sjónleika og um óperuflutning og listdans vísast til umsagnar um 2. gr. Veigamiknið atriði er það í 3. gr. að Þjóðleikhúsinu skuli á hverju leikári ætlað að flytja eitt eða fleiri viðfangsefni fyrir börn. Telur nefndin þýðingarmikið, að þessi starfsemi verði efld mjög. Myndi það væntanlega bæði leiða til þess, að fleiri barnaleikrit yrðu frumsamin á íslenzku og til aukinna þýðinga á erlendum barnaleikritum. Áriðandi er að sjá börnum fyrir góðum og menningarlegum skemmtunum og því má heldur ekki gleyma, að þau eru leikhúsgestir framtíðarinnar.

Um 4. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 5. gr.

Samkvæmt gildandi lögum er þjóðleikhúsráð þannig skipað, að hver fjögurra stærstu stjórnmalaflokka landsins nefnir einn mann í ráðið, en Félag íslenzkra leikara einn. Menntamálaráðherra skipar síðan einhvern þeirra formann ráðsins. Skipun ráðsins er ótímabundin. Á þessu eru gerðar miklar breytingar í frumvarpinu. Ætlazt er til, að hver þingflokkur, sem telur 10 þingmenn eða færri, nefni einn mann í þjóðleikhúsráð, og einn fyrir hvern tug eða brot úr tug, sem umfram er þá tölu. Miðað við tölu og fjölda þingflokka eins og þeir eru nú, myndu af þeirra hálfu verða átta menn í þjóðleikhúsráði, þrír af hálfu þingflokks Sjálfstæðismanna, tveir af hálfu þingflokks Framsóknarmanna, og einn af hálfu hvers hinna þriggja, Alþýðuflokks, Alþýðubandalags og Samtaka frjálslyndra og vinstri manna. Samkvæmt frumvarpinu ráða þingflokkarnir því sjálfir, hvort þeir tilnefna listamenn, stjórnmalamenn eða aðra af sinni hálfu í þjóðleikhúsráð. Þá er Bandalagi íslenzkra listamanna ætlað að kjósa þrjá fulltrúa, einn tónlistarmann, einn listdansara og einn rithöfund. Félag íslenzkra leikara kys þrjá fulltrúa og Leikarafélag Þjóðleikhússins einn. Menntamálaráðherra skipar einn fulltrúa í ráðið, en þjóðleikhúsráð kys sér sjálft formann.

Miðað við núverandi flokkaskipan á Alþingi myndu 16 menn með atkvæðisrétti eiga sæti í þjóðleikhúsráði. Þetta kann að þykja nokkuð fjölmennt ráð, en nefndin taldi æskilegt að allir þeir aðilar, sem hér eru nefndir, ættu fulltrúa á þeim vettvangi þar sem mótuð er stefna í starfi Þjóðleikhússins, og hefðu e. t. v. þurft að vera fleiri. Hins vegar er þessu fjölmenna ráði ekki ætlað að blanda sér í daglega stjórn leikhússins, heldur gert ráð fyrir að formaður þjóðleikhúsráðs, þjóðleikhússtjóri, fjármálafulltrúi leikhússins, einn af fulltrúum Félags íslenzkra leikara og fulltrúi Leikarafélags Þjóðleikhússins myndi framkvæmdaráð, sem ætlazt er til að komi að jafnaði saman tvisvar í mánuði, en þjóðleikhúsráð aftur á móti tvisvar á ári.

Um 6. gr.

Hér er starfstímabil þjóðleikhúsráðs ákveðið allt að fjögur ár frá þeim tíma, er Alþingi kys í ráðið eftir hverjar reglulegar alþingiskosningar, en fráfarandi þjóðleikhúsráð heldur þó umboði sínu þangað til nýtt ráð er fullskipað. Ef eitthvert félag eða bandalag, sem aðild á að ráðinu, kys ekki fulltrúa í það innan tveggja mánaða frá því að menntamálaráðuneytið æskir þess, skipar ráðuneytið sjálft í ráðið á meðan svo stendur, en sá eða þeir fulltrúar víkja óðara sæti þegar aðili sá, sem vanrækti eða neitaði að kjósa í ráðið, hefur bætt úr því. Þetta ákvæði er sett til þess að tryggja, að þjóðleikhúsráð verði ekki gert óstarfhæft með því að félag eða bandalag láti vera að kjósa í það. Þessi ákvæði taka ekki til fulltrúa þingflokka.

Þjóðleikhússtjóra og fjármálafulltrúa leikhússins er ætlað sæti í þjóðleikhúsráði með málfrelsi og tillögurétti, en eigi hafa þeir þar atkvæðisrétt. Fjármálafulltrúi er nýtt heiti á starfi skrifstofustjóra Þjóðleikhússins með breyttu verksviði.

Um 7. gr.

Verkefni þjóðleikhúsráðs samkvæmt frumvarpinu er að hafa eftirlit með starfsemi leikhússins. Það fjallar um starfs- og fjárhagsáætlun leikhússins fyrir komandi leikár og staðfestir hana með þeim breytingum, sem því þykir rétt að gera. Áætlunina hefur þjóðleikhússtjóri samið með aðstoð fjármálafulltrúa og bókmennta- og leiklistarráðunauts og framkvæmdaráð samþykkt. Fyrr kemur hún ekki til kasta þjóðleikhúsráðs. Ef framkvæmdaráð þykt sjá, að samþykkt starfs- og fjárhagsáætlun muni eigi standast, skulu gerðar tillögur til þjóðleikhúsráðs um úrbætur í því efni. Rekstur Þjóðleikhúss er ýmsu háður, sem lítt verður séð fyrir, svo sem um aðsókn og tekjur af sýningum. Eru því ávallt líkur á, að áætlanir langt fram í tímann raskist verulega og þarf þá að marka nýja stefnu. En ætlazt er til, að ekki verði vikið frá samþykkttri starfs- og fjárhagsáætlun, heldur semji þeir aðilar, sem henni eiga að ráða, nýja áætlun. Með því móti á að vera tryggt, að ekki verði vikið frá þeirri stefnu, sem þjóðleikhúsráð markar í starfi og fjármálum leikhússins, án þess að ráðið fjalli um þau vandamál eða viðfangsefni, sem ófyrirséð viðhorf kunna að skapa, svo sem ef leikhúsið verður fyrir óvæntum skakkaföllum fjárhagslega.

Um 8. gr.

Vísast til þess, sem sagt er um 5. og 7. gr.

Um 9. gr.

Vísast að mestu til umsagnar um 5. og 7. gr. Til viðbótar er þó rétt að taka fram, að í frumvarpsgreininni er miðað við, að við undirbúning og afgreiðslu fjárlaga verði samþykkt starfs- og fjárhagsáætlun Þjóðleikhússins fyrir komandi ár lögð til grundvallar fjárveitingum. Þá er einnig rétt að geta þess, að þjóðleikhúsráð hefur alla tíð verið ólaunað, en hér er gert ráð fyrir að bæði þjóðleikhúsráð og framkvæmdaráð fái greiðslu fyrir störf sín, — þjóðleikhúsráðsmenn ákveðna þóknun fyrir hvern fund, sem þeir sækja í ráðinu, en framkvæmdaráðsmenn fái fasta þóknun fyrir sín störf. Með þessu móti telur nefndin að hægt sé að krefjast meiri vinnu og meiri ábyrgðar af þeim, sem umræddum störfum gegna.

Um 10. gr.

Þjóðleikhússtjóri er nú skipaður með sama hætti og aðrir embættismenn ríkisins, en í frumvarpinu er gert ráð fyrir, að hann verði framvegis ráðinn af menntamálaráðherra til fjögurra ára í senn, að undangenginni auglýsingu um starfið með sama hætti og tíðkast um embætti, t. d. með sem næst eins mánaðar umsóknarfresti. Er tekið fram, að ráða skuli mann með staðgóða þekkingu á starfi leikhúsa. Áður en ráðið er í starfið skal leita umsagnar þjóðleikhúsráðs. Laun þjóðleikhússtjóra og annarra starfsmanna leikhússins skulu ákveðin með sama hætti og laun opinberra starfsmanna, sbr. lög nr. 55/1962, um kjarasamninga opinberra starfsmanna. Þjóðleikhússtjóra má endurráða til næstu fjögurra ára, ef meiri hluti þjóðleikhúsráðs mælir með því. Enginn getur gegnt starfanum lengur samfleytt en átta ár, en heimilt myndi að ráða sama mann enn á ný, ef fjögur ár væru liðin frá því að hann var þjóðleikhússtjóri.

Það má færa margvísleg rök með og móti þeirri skipan, sem hér er lagt til að lögfest verði um ráðningu þjóðleikhússtjóra, en starf þetta er svo sérstaks eðlis,

að rétt þykir að reyna, hvernig ráðning til tiltölulega stutts tíma gefst, enda hefur komið fram í viðtölum við Þjóðleikhússtjóra, Þjóðleikhúsráð, fulltrúa leikara og fleiri að slík ákvæði séu æskileg.

Um 11. gr.

Við Þjóðleikhúsið starfar nú skrifstofustjóri. Er í frumvarpinu gert ráð fyrir, að þessu starfsheiti verði breytt í fjármálafulltrúi, og annist hann fjárreiður leikhússins, reikningsskil og skrifstofustjórn, og sé ráðunautur Þjóðleikhússtjóra um fjármál og rekstur leikhússins að því er fjármál varðar. Fjármálafulltrúi er fastur starfsmaður, skipaður af ráðuneytinu eftir sömu reglum og aðrir opinberir starfsmenn.

Um 12. og 13. gr.

Við leikhúsið skulu starfa bókmennta- og leiklistarráðunautur (dramaturg), tónlistarráðunautur og listdansstjóri (balletmeistari). Ræður Þjóðleikhússtjóri þá til jafnlangs tíma og hann er sjálfur ráðinn. Að sjálfsögðu getur nýr Þjóðleikhússtjóri endurnýjað ráðningu þessara sömu manna, ef hann vill, en ætlunin er að hver Þjóðleikhússtjóri hafi frjálssar hendur um að velja þessa samstarfsmenn sína. Þá ræður Þjóðleikhússtjóri einnig leikara, söngvara, listdansara og aðra listamenn leikhússins, svo og aðra starfsmenn þess, sem ekki er sérstaklega tekið fram um að ráðnir séu með öðrum hætti eins og fjármálafulltrúi.

Um 14. gr.

Þjóðleikhússtjóra eru ætluð mikil ráð um stjórn leikhússins og forysta í mótun listrænnar stefnu þess, enda ber hann ábyrgð á rekstri þess, listrænum og fjárhagslegum. Að því er fjármálin varðar, er fjármálafulltrúi honum til aðstoðar, en bókmennta- og leiklistarráðunauturinn, tónlistarráðunautur og listdansstjóri að því er hina listrænu þætti rekstrarins varðar. Þá er sérstaklega til þess ætlazt, að verkefnaskrá sé þannig gerð, að hún tryggji sem hagkvæmasta nýtingu starfskrafta og fullt tillit sé tekið til listrænnar velferðar og þroska listamannanna.

Um 15. gr.

Það er afar þýðingarmikið, að Þjóðleikhúsinu verði ætluð fjárframlög til að ráða svo marga leikara, söngvara og listdansara, að unnt sé að staðaldri að leysa þau verkefni, sem því ber að rækja samkvæmt lögnum. Hér þarf ekki ævinlega að vera um að ræða fastráðið starfslíð, heldur fer um það hverju sinni eftir verkefnavali og starfsáætlun.

Við Þjóðleikhúsið hefur um langt skeið starfað blandaður kór, Þjóðleikhúskórinn, enda er slíkur kór nauðsynlegur fyrir starfsemi leikhússins. Virðist rétt að ákvæði sé í lögum leikhússins um þennan þátt í starfi þess.

Um 16. gr.

Leikár Þjóðleikhússins er samkvæmt gildandi lögum frá júlíbyrjun til júníloka. Þessu er breytt í frumvarpinu í 1. september til 31. ágúst. Þá eru í þessari grein ákvæði um, að ráðningartími leikara, söngvara og listdansara og annarra listamanna leikhússins fari eftir gildandi samningum stéttarféлага hlutaðeigandi listamanna, og er þetta staðfesting á því sem verið hefur í framkvæmd.

Þau ákvæði þykja eðlileg um viðtakandi Þjóðleikhússtjóra, að hann verði ráðinn og launaður frá 1. janúar þess árs, er hann hefur störf, svo að honum gefist kostur á að kynnast vel starfsemi leikhússins áður en hann tekur að fullu við starfi 1. september sama ár. Þetta er nauðsynlegt vegna þess, að hinum nýja Þjóðleikhús-

stjóra er ætlað að undirbúa starfsskrá leikhússins fyrir komandi leikár. Því er honum ætlað að fara með atkvæði Þjóðleikhússtjóra í framkvæmdaráði um allt er lýtur að undirbúningi starfseminnar á komandi leikári, en fráfarandi Þjóðleikhússtjóri sinnir að sjálfsögðu öllum málum, sem varða liðandi leikár.

Um 17. gr.

Sams konar ákvæði eru í gildandi lögum.

Um 18. gr.

Í lögum nr. 15/1965, um fjárhagslegan stuðning við leiklistarstarfsemi áhugamanna, er ákvæði í 6. gr. um leikmunasafn. Þykir rétt að færa efni þeirrar laga-greinar í þetta frumvarp og ætla Þjóðleikhúsi og einnig sjónvarpi að koma slíku safni á fót og tryggja Leikfélagi Reykjavíkur og öðrum leikfélögum aðild að safninu, ef þau æskja, en hins vegar virðist ekki rétt að skylda þau til þátttöku, þar sem um einkaaðila er að ræða, þótt fjárhagslegs stuðnings njóti af opinberri hálfu. Hefur reynslan sýnt, að ákvæði 6. gr. laga nr. 15/1965 hafa ekki orðið til þess að leikmunasafn kæmist á fót. Er talið vænlegra til árangurs, að Þjóðleikhús og sjónvarp hafi um þetta forystu. Hér er um afar þýðingarmikla þjónustu að ræða við leikfélög landsins. Ætlað er til, að búningar, leiktjöld og annar sviðsbúnaður frá ýmsum leiksýningum í Þjóðleikhúsi, sjónvarpi og hjá leikfélögum víðs vegar í landinu komi í þetta safn og verði leigður fyrir hóflegt gjald til þeirra, sem hefðu þessara búninga og muna not við leiksýningar. Safninu er ætlað að hafa í þjónustu sinni leiktjaldamálara og búningateiknara og myndi safnið þá ekki einasta geta látið í té þá búninga, sem þegar hafa verið notaðir einhvers staðar, heldur gæti einnig látið gera nýja búninga fyrir leikfélög, og sama gildir um leiktjöld. Slíkt leikmunasafn á að vera einn liðurinn í því að aðstoða leikfélög landsins og reyna að tryggja sem besta nýtingu þeirra fjármuna, sem til búninga, leiktjalda og annars sviðsbúnaðar er varið.

Um 19. gr.

Þessi grein lýtur, eins og 18. gr., að því að efla stuðning við leikfélög áhugamanna og samstarf þeirra og Þjóðleikhúss, m. a. með því að Þjóðleikhúsið láti leikfélögunum í té leikstjóra til leiðbeininga og leikara í einstök hlutverk, gisti-leikara, og tryggi leikfélögum áhugamanna aðstöðu til þess að fylgjast með störfum Þjóðleikhússins. Þá er mælt fyrir um, að á vegum Þjóðleikhússins skuli farnar árlegar leikferðir um landið á starfstíma Þjóðleikhúss, en ekki einungis að sumarlagi þegar leikhúsið starfar ekki. Með þessu er stefnt að því, að kynna list Þjóðleikhússins um land allt og nýta starfskrafta íslenskra leikara sem best. Einnig er ætlað til, að Þjóðleikhúsið fari leikferðir til annarra landa, eftir því sem unnt reynist, og fái erlenda listamenn til að sýna í Þjóðleikhúsinu. Leikferðir innanlands og til annarra landa hafa verið liður í starfsemi Þjóðleikhússins á undanförunum árum og er tvímælalaust heppilegt að efla þann þátt. Hins vegar eru slíkar ferðir allkostnaðarsamar, ekki sízt ferðir milli landa.

Um 20. gr.

Hér er kveðið á um að komið skuli á fót sérstökum leiklistar-, sönglistar- og listdansskóla ríkisins. Þetta er mjög aðkallandi framkvæmd. Þjóðleikhúsið hefur á undanförunum árum rekið leiklistarskóla og ballettskóla, en sjálfsagt virðist, að slíkur skóli sé sjálfstæð stofnun. Nefndin taldi rétt að setja í þetta frumvarp ákvæði um stofnun slíks skóla, þótt reynslan kynni að leiða í ljós að réttara væri að setja um hann sérstaka löggjöf síðar.

Um 21. gr.

Frá árinu 1923 hefur skemmtanaskattur verið lagður á og gengið til byggingar og rekstrar Þjóðleikhúss, stundum allur en stundum að hluta. Árið 1970 var lög-gjöfinni um skemmtanaskatt breytt þannig, að skatturinn rennur nú allur til félagsheimilásjóðs og Sinfóníuhljómsveitar (l. nr. 58/1970), en Þjóðleikhúsið fær aftur á móti rekstrarfé sitt úr ríkissjóði, eftir því sem fé er veitt til í fjárlögum. Því fyrirkomulagi er haldið í þessu frumvarpi.

Um 22. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 23. gr.

Nauðsynlegt verður að teljast, að Þjóðleikhúsið ráði yfir tveimur leiksviðum, bæði til æfinga og sýninga, ef starfsemi þess á ekki að vera of þröngur stakkur skorinn. Því er gert ráð fyrir í frumvarpinu, að komið verði upp öðru leiksviði.

Um 24. gr.

Í gildandi lögum er ákvæði um, að ríkissjóður beri ekki ábyrgð á skuldbind-ingum Þjóðleikhússins og að þjóðleikhúsbyggingin standi ekki til tryggingar skuld-um þess. Slíkt ákvæði var sönnu nær meðan ríkið lagði leikhúsinu til ákveðinn tekjustofn, en fær ekki staðizt þegar leikhúsið er rekið fyrir fé úr ríkissjóði. Hins vegar er það ákvæði látið haldast, að leikhúsbyggingin standi ekki til tryggingar skuldum leikhússins.

Um 25. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 26. gr.

Ákvæðin um ráðningu þjóðleikhússtjóra eiga ekki að taka gildi fyrr en núver-andi þjóðleikhússtjóri, sem skipaður er í embættið, lætur af starfi. Önnur ákvæði laganna gætu eigi að síður komið til framkvæmda. Þá er svo mælt í þessari grein, að núverandi skrifstofustjóri Þjóðleikhúss taki við starfi fjármálafulltrúa, ef hann æskir þess.

Um 27. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Fylgiskjal I.

VERKEFNI ÞJÓÐLEIKHÓSSINS

Vertefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Ópera	Operetta	Söngleikur	Barnleikur	Ballett	Gestaleikur	Þvaðan	Tónleikar	Íslenskt	Þjóðerni
<u>Leikár 1950</u>													
20/4 Nýársnótin	1.	Indriði Einarsson	X									X	
Fjalla-Eyvindur	2.	Jóhann Sigurjónsson	X									X	
falandslukkan	3.	Halldór K. Laxness	X									X	
Brúkaup Figarós	4.	Wolfgang A. Mozart		X					X	Svþjóð			Austurrískt
<u>1950-51</u>													
Övænt heimsókn	5.	J. B. Priestley	X										Enskt
Fabbi	6.	H. Lindsay og R. Crouse	X										Bandarískt
Jón biskup Arason	7.	Tryggvi Sveinbjörnsson	X									X	
Konu ófaukið	8.	Knud Sønderby	X										Danskt
Söngjallan	9.	Charles Dickens	X										Enskt
Flekkadár hendur	10.	Jean-Paul Sartre	X										Franskt
Snedrottríngin	11.	Eugene Schwartz/ H. C. Andersen					X						?/danskt
Heilög Jóhanna	12.	G. Bernard Shaw	X										Enskt
Sólunaður deyr	13.	Arthur Miller	X										Bandarískt
Aldarafmali Indr. Ein.	14.	Indriði Einarsson	X									X	Dansinn í Hrúna, lokaatrífið
Ímyndunarveikin	15.	Moliere	X										Franskt
Rigoletto	16.	G. Verdi		X									Íslenskt
<u>1951-52</u>													
Lénharður fógeli	17.	Einar H. Kvaran	X										X
Dóri	18.	Tómas Hallgrímsson	X										X
Hve gott og fagurt	19.	W. S. Maugham	X										Enskt
Gullna hliðið	20.	Davíð Stefánsson	X										X
Anna Christie	21.	Eugene O'Neill	X										Bandarískt
Sem yður þóknast	22.	William Shakespeare	X										Enskt
Lilli Kláus og Stóri Kláus	23.	Lisa Tetzner/ H. C. Andersen					X						Þýskt/danskt
Pess vegna skiljum við	24.	Guðmundur Kamban	X										X
Tyrkja-Gudda	25.	Jakob Jónsson	X										X
Dei Lykkelige Skibbrud	26.	Ludvig Holberg	X						X	Danmörk			Danskt
Bróðuhemil	27.	Henrik Ibsen	X										Norskt
Leðurblakan	28.	Johann Strauss			X								Austurrískt
<u>1952-53</u>													
Listdanssýning	29.							X	X	Svþjóð			
Júno og páfluginn	30.	Sean O'Casey	X										Írskt
Rekkan	31.	Jan de Hartog	X										Hollenskt
Hljómleikar Anna Kristjáns og Björns Ólafssonar	32.										X		
													Írsh.

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Opera	Operetta	Söngleikur	Barnaleikr.	Ballett	Gestaleikur	Hvaðan	Tónleikar	Íslenskt	Þjóðerni
1952-53, frh.													
Topaz	33.	Marcel Pagnol	X									X	Franskt
Skugga-Sveinn	34.	Matthías Jochumsson	X										
Listdanssýning	35.				X								
Stefnumótis f Senlis	36.	Jean Anouilh	X										Franskt
Landið gleymda	37.	David Stefánsson	X									X	Bandaríski
Koss f kauphötti	38.	F. Hugh Herbert	X										Franskt
Ósterbotningar	39.	Leevi Antero Mädetöja		X					X	Finland			Franskt
La Traviata	40.	G. Verdi		X									Ítalskt
1953-54													
Listdanssýning	41.							X	X	Dannörk			Enskt
Einkalíf	42.	Noel Coward	X										Bandarískt
Supri hallar	43.	Tennessee Williams	X									X	Bandarískt
Valtýr á græmni treyju	44.	Jón Björnsson	X										Bandarískt
Harvey	45.	Mary Chase	X									X	Bandarískt
Piltur og stúlka	46.	Emil Thoroddsen/ Jón Thoroddsen	X										
Ferðin til tunglsins	47.	Gert von Bassewitz					X						Þýzkt
Æðikollurinn	48.	Ludvig Holberg	X										Danskt
Sá sterkasti	49.	Karen Bramson	X										Danskt
Villifóndin	50.	Henrik Ibsen	X										Norskt
Tónleikar í tilefni 10 ára áriðar Emilis Thor. 51.											X		Franskt
Nitouche	52.	F. Hervé		X									
1954-55													
Sifurtunglið	53.	Halldór K. Laxness	X									X	
Lokadar dyr	54.	Wolfgang Bozchert	X										Þýzkt
Listdanssýning	55.							X					
I Pagliacci	56.	R. Leoncavallo		X									Ítalskt
Cavalleria Rusticana	57.	P. Mascagni		X									Ítalskt
Peir koma í haust	58.	Agnar Þórðarson	X									X	Bandarískt
Þædd f gær	59.	Garson Kanin	X										Enskt
Ættar konan að deyja	60.	Christopher Fry	X										Franskt
Antígona	61.	Jean Anouilh	X										Franskt
Japönsk listdanssýning	62.							X	X	Japan			Japanskt
Listdanssýning	63.							X					
Kristarhugurinn	64.	Klabund	X										Þýzkt
Er á meðan er	65.	Moss Hart og George Kaufman	X										Bandarískt

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Opera	Operetta	Söngleikur	Barnleikur	Ballett	Cestaleikur	Hvaðan	Tónleikar	Íslenskt	Þjóðemni
1955-56													
Góði dátinn Svæk	66.	Jaroslav Hasek	X										Tékkneskt
f deigunn	67.	Arthur Miller	X						X	Kína			Bandarískt
Peking-óperan	68.												Kinverskt
Jónsmessudraumur	69.	William Shakespeare	X									X	Eenskt
Maður og kona	70.	Emil Thoroddsen og I. Waage/Jón Thor.	X										Bandarískt
Vetrarferð	71.	Clifford Odets	X										Eenskt
Djúpið blátt	72.	Terence Rattigan	X										Bandarískt
Káta ekkjan	73.	Franz Lehár		X									Austurr./ungv.
Rosario-ballettinn	74.							X	X	Spáan			Spáenskt
1956-57													
Ljaldanssýning	75.												
Spádómurinn	76.	Trygvi Sveinbjörnss.	X					X	X	Rússl.		X	Bandarískt
Tehú Agústsmáans	77.	John Patrick	X										Bandarískt
Tondeleyo	78.	Leon Gordon	X									X	Bandarískt
Fyrir kóngsins mekt	79.	Sigurður Einarsson	X										Austurrískt
Tófráflautan	80.	W.A. Mozart		X									Austurrískt/ Ítalískt
Don Camillo og Peppone	81.	Walter Firmer / G. Guareschi	X										Eenskt
Brosið dularfulla	82.	Aldous Huxley	X										Eenskt
Doktor Knock	83.	Jules Romains	X										Franskt
Sumar í Tyrol	84.	Ralph Benatzky		X									Austurrískt
1957-58													
Tosca	85.	G. Puccini		X									Ítalískt
Horf af brúnni	86.	Arthur Miller	X										Bandarískt
Kirsbergjagardurinn	87.	Anton Tjebhov	X										Rússneskt
Così fan tutte	88.	W.A. Mozart		X					X	V-Þýskal.			Austurrískt
Romanoff og Júlía	89.	Peter Ustinov	X										Eenskt
Ulla Winblad	90.	Carl Zuckmayer	X										Þýskt
Dagbók Önnu Frank	91.	F. Goodrich & Albert Hackett/Anna Frank	X										Bandarískt
Fríða og dýrið	92.	Nicholas Stuart Grey					X						Eenskt
Litli kofinn	93.	André Roussin	X										Franskt
Ljaldanssýning	94.	Erik Bidsted						X					
Gauksklukkan	95.	Agnar Þórðarson	X									X	Senskt
Faðirinn	96.	A. Strindberg	X										Bandarískt
Kýstun mín Káta	97.	Cole Porter					X						Bandarískt
30 árs Henstand	98.	Soya	X						X	Danmörk			Denskt

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Opera	Operetta	Söngleikur	Barnaleikr.	Ballett	Gestaleikur	Hvðan	Tónleikar	Íslenskt	Þjóðerni
1958-59													
Hausti	99.	Kristján Albertson	X									X	Enskt
Þoröfu reiður um öxl	100.	John Osborne	X										Bandarískt
Sá hvar best ...	101.	Howard Tschann og George Kaufman	X										Ítalskt
Rakarinna í Sevilla	102.	G. Rossini	X	X									Senskt
Dómariinn	103.	Vilhelm Moberg	X										Bandarískt
A yztu nöf	104.	Thornton Wilder	X									X	Bandarískt
Undraglerin	105.	Oskar Kjarlansson	X			X							Bandarískt
Fjarthættuspilarar	106.-	Nicolai Gogol	X										Rúneskt
Kvöldv. kardinálanna	107.	Julio Dantás	X										Portugalskt
Hinnar hægt að kveldi	108.	Eugene O'Neill	X										Bandarískt
Tengdasonur óskast	109.	William Douglas Home	X										Enskt
Bellisúdentinn	110.	Karl Millöcker	X		X								Austrífskt
Kristín Lavransdóttir	111.	Tormod Sjøgestad/ Sigrid Undset	X						X	Noregur			Norskt
1959-60													
Blóðbrúllaup	112.	Federico Garcia Lorca	X										Spánskt
Balletts : U.S.A.	113.						X		X	Bandar.			Bandarískt
Peking óperan	114.								X	Kína			Kínverskt
Edward, sonur minn	115.	Robert Morley og Noel Langley	X										Enskt
Aldarminning E. H. Kvarans	116.	Einar H. Kvaran	X									X	Jósefat kafln úr 3. þ.
Julius Sesar	117.	William Shakespeare	X										Enskt
Kardemommuberinn	118.	Thorbjörn Egner	X			X							Norskt
Hjónaspi	119.	Thornton Wilder	X										Bandarískt
Í Skálholti	120.	Göfmundur Kamban	X									X	Bandarískt
Carmina Burana	121.	Carl Orff	X								X		Þýzkt
Ast og stjörnmál	122.	Terence Rattigan	X						X	Tékkósl.			Enskt
Selda brúðurin	123.	Smetana		X									Tékkneskt
Fröken Julie o. fl. ballettar	124.	Birgit Cullberg						X					
1960-61													
Engli, horfðu heim	125.	Ketti Frings	X										Bandarískt
George Dandin	126.	Moliere	X										Franskt
Don Pasquale	127.	Donizetti		X									Ítalskt
Þjónar drottinn	128.	Axel Kielland	X										Norskt
Tvö á saltinu	129.	William Gibson	X										Bandarískt
Nashyrtingarnir	130.	Ionesco	X										Bandarískt
Þýzkt listdanssýning	131.							X	X	V-Þýzkt.			Rúm./franskt
Sígaunabaroninn	132.	Johann Strauss			X								Austrífskt

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Opera	Operetta	Söngföður	Barraleikr	Ballett	Gestaleikur	Hvaðan	Tónleikar	Lisenzkt	Þjóðerni
1961-62													
Allir komu þeir aftur	133.	Ira Levin	X										Bandarískt
Sircomplekurinn	134.	Halldór Kijjan Laueness	X						X	Skotland		X	Skozk þjógl. & þjóð.
Caledonia	135.												Enskt
Húsvörurinn	136.	Harold Pinter	X									X	
Cesugangur	137.	Sigurður A. Magnússon	X										Bandarískt
My Fair Lady	138.	A. J. Lerner og F. Loewe			X								
1962-63													
Jose Greco Ballettinn	139.							X	X	Spánn			Spánskt
Hún frænka mín	140.	J. Lawrence og R. C. Lee	X										Bandarískt
Sautjándra brúðan	141.	Ray Lawler	X										Astralskt
Dýrin í Hálsaskógi	142.	Thorbjörn Egner					X						Norskt
Péur Gatur	143.	Henrik Ibsen	X										Norskt
A undanhaldi	144.	Francois Billeloux	X									X	Franskt
Dimmuborgir	145.	Sigurður Róbertsson	X										
Andorra	146.	Max Frisch	X										Svissneskt
Il Trovatore	147.	G. Verdi		X									Ítalskt
1963-64													
Konunglegi danski ballettinn	148.							X	X	Denmörk			
Gísl	149.	Brendan Behan	X										Írskt
Flónið	150.	Marcel Achard	X										Franskt
Hamlet	151.	W. Shakespeare	X										Enskt
Læfurnar	152.	Walenin Chorell	X										Finnskt
Mjallhvít	153.	Margarete Kaiser					X						?
Táningsátt	154.	Ernst Braun Olsen				X							Danskt
Sardasurstínnan	155.	E. Kálman		X									Austurr./ungv.
Krókufáfar	156.	A. Strindberg	X										Sænskt
Kiev-ballettinn	157.							X	X	Rússland			
1964-65													
Kraftaverkið	158.	William Gibson	X										Bandarískt
Forsetafnið	159.	Gufmundur Steinsson	X									X	
Koreu-ballettinn	160.							X	X	S-Kórea			Koreanskt
Stöðvið heiminn	161.	Leslie Bricusse og Anthony Newley				X							Enskt
Hver er hræddur við Virgina Woolf	162.	Edward Albee	X										Bandarískt
		frh.											

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Opera	Operetta	Söngleikur	Barnaleikur	Ballett	Gestaleikur	Þúsan	Tónleikar	Íslenskt	Þjóðkerfi
1964-65. írh.													
L. Nöður	163.	Gustav Wied	X										Danskt
L. Skallóttá söngkonan	164.	E. Jonesco	X									X	Rúm./franskt
Sannleikur í gífsi	165.	Agnat Þórðarson	X								X		
L. Tónleikar - Listdans.	166.							X					
Járnausinn	167.	Jónas og Jón Múli Arnasýnir				X						X	
Madame Butterfly	168.	G. Puccini		X									Ítalskt
1965-66													
Eftir syndafellið	169.	Arthur Miller	X										Bandarískt
Grand Ballet Classique de France	170.							X	X	Frakkl.			
Síðasta seguband	171.-	Samuel Beckett	X										Írskt
L. Krapp	172.	Oddur Eyrarson	X									X	
L. Jöðill	173.	Henrik Ibsen	X										Norskt
Aturöngur	174.	Peter Ustinov	X										Enskt
Endaspættur	175.	Bertolt Brecht	X										Þýzkt
Feis Eirænn	176.								X	Ísland			Írsk þjóðl. & Þj.d.
Ferðin til Limbó	177.	Ingibjörg Jónsdóttir					X					X	
L. Hrólur	178.	Sigurður Pétursson	X									X	
L. A rúmsjó	179.	Slawomir Mrozek	X										Pólskt
Prjónastofan Sóln	180.	Haldór Laxness	X									X	
Ferðin til saugganna grænu	181.-	Finn Methling	X										Danskt
L. Loftbólur	182.	Birgir Englberts	X									X	
Evinýri Hoffmanns	183.	J. Offenbach		X									Franskt
O. Þetta er indælt	184.	Charles Chilton og Joan Littlewood				X							Enskt
Marcel Marceau, lábragsleikur	185.								X	Frakkl.			Franskt
1966-67													
Uppstigning	186.	Sigurður Nordal	X									X	
L. Næst skal ég syngja	187.	James Saunders	X										Enskt
Kæri lygari	188.	Jerome Kilty	X										Bandarískt
Lukkuriddarinn	189.	J.M. Synge	X										Írskt
Marta	190.	W. Friedrich von Flotow		X									Þýzkt
Galdrakarlinn í Oz	191.	John Harryson					X						Bandarískt
L. Eins og þú séið	192.-	Matthías Jóhannessen	X									X	
L. Jón gamli	193.	Matthías Jóhannessen	X									X	
Marat/Sade	194.	Peter Weiss	X										Þýzkt
Tónlist-Listdans írh.	195.							X			X		

Verkefni	Nr.	Höfundar	Leikrit	Ópera	Söngleikur	Barnaleikur	Ballett	Gestaf.	Þjóðerni
1969—70, frh.									
Dimmalimur	222.	Helga Egilson				X			Íslenskt
Gjaldig	223.	Arthur Miller	X						Bandarískt
Mörður Valgarðsson	224.	Jóhann Sigurjónsson	X						Íslenskt
Malcolm titill	225.	David Halliwell	X						Enskt
Nemendasyning Listdansskóla	226.						X		
Leiksyning Leiklistarskóla	227.								
1970—71									
Eftirlitamaðurinn	228.	N. V. Gogol	X						Rússneskt
Albert Herring	229.	Benjamin Britten		X				X	Enskt } Gestaf. skólkur
The Turn of the Screw	230.	Benjamin Britten		X				X	Enskt } Óperannar
Ég vil — ég vil	231.	Tom Jones og Harvey Schmidt			X				Bandarískt
Sófness byggingameistari	232.	Henrik Ibsen	X						Norskt
Fást	233.	J. W. Goethe	X						Þýzkt
Filippseyjaballettinn	234.						X	X	Gestaf. Þjóðlaga- og dansflokks frá Filippseyjum
Listdanssyning Helga Tómassonar o. fl.	235.						X	X	
1970—71									
Svarfígl	236.	Órnólfur Árnason og Gunnar Gunnarsson	X						Íslenskt
Zorba	237.	John Kander og Joseph Stein			X				Bandarískt

Fylgiskjal II.**Þjóðleikhúsið.**

Leikár:	Sýningafjöldi:	Fjöldi leikhúsgesta:
1950 (20/4—30/6)	64	41.081
1950/51	213	102.613
1951/52	212	100.171
1952/53	269	109.605
1953/54	215	98.580
1954/55	201	83.940
1955/56	195	96.582
1956/57	209	98.417
1957/58	202	85.709
1958/59	214	95.373
1959/60	183	84.030
1960/61	169	66.226
1961/62	203	108.370
1962/63	208	86.264
1963/64	213	91.823
1964/65	250	86.986
1965/66	226	84.812
1966/67	188	58.854
1967/68	192	74.125
1968/69	214	90.062
1969/70	208	75.958

Fylgiskjal III.**Rekstrarafkoma Þjóðleikhússins frá upphafi.**

1950	tekjuafgangur	kr.	246 113.09
	skemmtanaskattur kr. 967 786.31 talinn sem tekjur.		
1951	rekstrartap	—	267 462.48
	skemmtanaskattur kr. 1 590 823.67 talinn sem tekjur.		
1952	rekstrartap	—	590 718.79
	skemmtanaskattur kr. 1 204 096.39 talinn sem tekjur.		
1953	rekstrartap	—	210 005.17
	skemmtanaskattur kr. 1 678 985.17 talinn sem tekjur.		
1954	rekstrartap	—	420 941.58
	skemmtanaskattur kr. 1 660 000.00 talinn sem tekjur.		
1955	rekstrartap	—	101 931.45
	skemmtanaskattur kr. 2 074 787.73 talinn sem tekjur.		
1956	rekstrartap	—	734 015.27
	skemmtanaskattur kr. 2 459 200.56 talinn sem tekjur.		
1957	rekstrartap	—	727 772.94
	skemmtanaskattur kr. 2 730 672.34 talinn sem tekjur.		
1958	rekstrartap	—	741 964.35
	skemmtanaskattur kr. 3 200 000.00 talinn sem tekjur.		
1959	tekjuafgangur	—	421 750.23
	skemmtanaskattur kr. 3 450 000.00 talinn sem tekjur.		
1960	rekstrartap	—	1 406 329.30
	skemmtanaskattur kr. 3 545 947.60 talinn sem tekjur.		
1961	rekstrartap	—	324 904.43
	skemmtanaskattur kr. 3 600 000.00 talinn sem tekjur.		
1962	tekjuafgangur	—	1 704 289.66
	skemmtanaskattur kr. 3 337 858.27 talinn sem tekjur.		

1963	rekstrartap	—	2 265 492.07
	skemmtanaskattur kr. 5 318 874.60 talinn sem tekjur.		
1964	rekstrartap	—	3 623 757.33
	skemmtanaskattur kr. 5 817 832.87 talinn sem tekjur.		
1965	rekstrartap	—	2 963 516.55
	skemmtanaskattur kr. 7 334 730.08 talinn sem tekjur.		
1966	rekstrartap	—	8 046 164.58
	skemmtanaskattur kr. 6 900 000.00 talinn sem tekjur.		
1967	rekstrartap	—	10 343 751.90
	skemmtanaskattur kr. 8 100 000.00 + framlag ríkissjóðs vegna endurnýjunar á teppum, stólum o. fl. kr. 2 814 398.00.		
1968	rekstrartap	—	18 713 460.13
1969	rekstrartap	—	17 487 545.60
1970	liggur ekki endanlega fyrir.		

Fylgiskjal IV.

Leikár:	Sætanýting í Þjóðleikhúsi frá upphafi.
1950	97.11 %
1950—51	72.88 %
1951—52	71.91 %
1952—53	68.61 %
1953—54	70.73 %
1954—55	69.30 %
1955—56	74.93 %
1956—57	72.29 %
1957—58	69.09 %
1958—59	71.25 %
1959—60	69.47 %
1960—61	59.28 %
1961—62	80.76 %
1962—63	65.18 %
1963—64	65.56 %
1964—65	59.74 %
1965—66	58.54 %
1965—66	58.54 %
1966—67	49.25 %
1967—68	58.40 %
1968—69	64.00 %
1969—70	57.40 %

Fylgiskjal V.

Aðgöngumiðaverð frá upphafi.

Haustið 1950	Haustið 1960	Haustið 1970
Venjulegar leiksýningar	Venjulegar leiksýningar	Venjulegar leiksýningar
1.—12. bekkur kr. 35.00	1.—12. bekkur kr. 73.00	1.—12. bekkur kr. 290.00
Barnaleikrit	Barnaleikrit	Barnaleikrit
1.—12. bekkur kr. 15.00	1.—12. bekkur kr. 41.00	1.—12. bekkur kr. 180.00
Óperur, óperettur o. fl. (Hækkað verð)	Óperur, óperettur o. fl. (Hækkað verð)	Óperur, óperettur o. fl. (Hækkað verð)
1.—12. bekkur kr. 50.00	1.—12. bekkur kr. 109.00	1.—12. bekkur kr. 450.00
Dýrustu sæti — 60.00	Dýrustu sæti — 119.00	Dýrustu sæti — 480.00
Ódýrustu sæti — 10.00	Ódýrustu sæti — 21.00	Ódýrustu sæti — 260.00